

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE GENEL LİSELERDE
ÖĞRENCİLERDEN TÜRK HALK MÜZİĞİ TOPLULUKLARI
OLUŞTURAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN
TOPLULUKLARA İLİŞKİN ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Selen ÖZAY

ANKARA - 2009

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE GENEL LİSELERDE
ÖĞRENCİLERDEN TÜRK HALK MÜZİĞİ TOPLULUKLARI
OLUŞTURAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN
TOPLULUKLARA İLİŞKİN ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Selen ÖZAY

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Erdal TUĞCULAR

ANKARA - 2009

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne:

Selen Özay'ın "Türkiye'de genel liselerde öğrencilerden Türk halk müziği toplulukları oluşturan müzik öğretmenlerinin topluluklara ilişkin çalışmalarının incelenmesi" başlıklı tezi 22.05.2009 tarihinde, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Erdal TUĞCULAR

.....

Üye : Doç. İsmet DOĞAN

.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ayşe Füsün ÖKSÜZOĞLU

.....

ÖNSÖZ

Araştırma süresince çalışmalarımı büyük bir sabır ve titizlikle denetleyen; yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren tez danışmanım, hocam Sayın Yrd. Doç. Erdal TUĞCULAR'a, tezime başlamama ve ilerlememe yardımcı olan, bana manevi destek ve moral veren arkadaşlarım Özgür KIRCALI'ya, Göker DURMAZ'a, Serap SELAMET'e, Ceren GÖĞÜŞ'e, Dilek YÜKSEL'e, ağabeyim Serkan ÖZAY'a ve ayrıca sevgi ve ilgileriyle bana ışık tutan aileme teşekkürlerimi sunarım.

Selen ÖZAY

ÖZET

TÜRKİYE’DE GENEL LİSELERDE ÖĞRENCİLERDEN TÜRK HALK MÜZİĞİ TOPLULUKLARI OLUŞTURAN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN TOPLULUKLARA İLİŞKİN ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ

Özay, Selen

Yüksek Lisans, Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Erdal Tuğcular

22.05.2009

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de genel liselerde öğrencilerden Türk Halk Müziği toplulukları oluşturan müzik öğretmenlerinin topluluklara ilişkin çalışmalarının incelenmesidir. Bu çalışmada evren, bu toplulukları çalıştıran öğretmenlerdir. Araştırmanın evreninin büyüklüğü nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örneklemi, Türkiye’nin yedi bölgesinden rastlamsal olarak seçilen, genel liselerde görev yapan, öğrencilerden Türk Halk Müziği toplulukları oluşturan müzik öğretmenleridir. Bu araştırma kapsamında öğretmenler için anket kullanılmıştır. Anket ile elde edilen bilgiler frekans ve yüzde kullanılarak tablolastırılmıştır.

Araştırma sonucunda, T.H.M. topluluğunu kuran öğretmenlerin bu alandaki bilgi düzeyleri, topluluğu oluştururken dikkat ettikleri unsurlar, topluluğun çalışma olanakları, toplulukta seslendirilen eserlerin seçimi ve kullanılan çalgılar, topluluğun etkinliklere katılma durumları saptanmıştır.

Araştırmada, varılan sonuçlara dayalı olarak ortaya konulan öneriler sunulmuştur.

Bilim Kodu : Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı
Anahtar Kelimeler : Türk Halk Müziği, Genel Liseler
Sayfa Adedi : 56
Tez Yöneticisi : Yrd. Doç. Erdal TUĞCULAR

ABSTRACT

AN EXAMINATION OF THE STUDIES OF THE MUSIC TEACHERS WHO FORMED TURKISH FOLK MUSIC GROUPS BY THE STUDENTS AT THE NORMAL PUBLIC HIGH SCHOOLS IN TURKEY

Özay, Selen

Master Thesis, Music Education

Supervisor: Assistant Prof. Erdal Tuğcular

22.05.2009

This study aims at examining the studies of the music teachers who formed Turkish Folk Music groups by the students at the normal public high schools in Turkey. In this examination, the universe is the teachers training these groups. Because of the large size of the universe, the study is based on sampling, which contains the music teachers working for and establishing these sorts of groups in the normal public high schools in the seven regions of Turkey. In the context of study, questionnaires were applied to the teachers and the results obtained from them were processed into tables with frequencies and percentages.

Consequently, the study demonstrates the level of knowledge in this activities of the teachers that established these groups, their concerns when establishing them, the working conditions of the groups, the songs selected and instruments used and the participation conditions of the group in the activities.

The study presents some suggestions on the base of the results it achieved.

Science Code : Fine Arts Education Department

Music Teaching Department

Keywords : Turkish Folk Music, Normal Public High Schools

Pages : 56

Supervisor : Assistant Prof. Erdal Tuğcular

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLARIN LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM 1

GİRİŞ	1
1.1. Problem	10
1.2. Alt Problemler	10
1.3. Amaç	10
1.4. Önem	11
1.5. Varsayımlar	11
1.6. Sınırlılıklar	11
1.7. Tanımlar ve Kısaltmalar	12

BÖLÜM 2

YÖNTEM.....	13
2.1. Araştırmanın Modeli	13
2.2. Evren ve Örneklem	13
2.3. Veri Toplama Tekniği	14
2.4. Verilerin Analizi	15

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUMLAR.....	16
---------------------------	----

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER	32
4.1. Sonuçlar	32
4.2. Öneriler	35
KAYNAKÇA.....	36
EKLER.....	38
ÖZGEÇMİŞ	56

TABLoların LİSTESİ

Tablo 1.	Ankete Katılan Öğretmelerin Mezun Oldukları Okul Türü.....	17
Tablo 2.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Mesleki Kıdem Durumu.....	18
Tablo 3.	Anketi Cevaplayan Öğretmenlerin Katıldığı Şehirler	19
Tablo 4.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Türk Halk Müziği ile İlgili Aldıkları Eğitim Durumu.....	19
Tablo 5.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Türk Halk Müziği Bilgilerinin Yeterlilik Durumları	20
Tablo 6.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Koro Yönetimi ile İlgili Aldıkları Eğitim Durumu.....	21
Tablo 7.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Herhangi bir Türk Halk Müziği Topluluğunda Aldıkları Görev Durumu	21
Tablo 8.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Türk Halk Müziği Topluluklarında Çaldıkları Çalgılar.....	22
Tablo 9.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğu Kurma Amaçları	23
Tablo 10.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Öğrencileri Seçme Durumları	24
Tablo 11.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğun Mevcudu	25
Tablo 12.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırma Yöntemleri	26
Tablo 13.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırdıkları Mekan Durumu	26
Tablo 14.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırdıkları Zaman Durumu	27
Tablo 15.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırdıkları Sıklık Durumu	28
Tablo 16.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğa Söyletecekleri Türküleri Seçme Yöntemleri	28

Tablo 17.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Toplulukta Eşlik Amaçlı Kullandıkları Çalgılar	29
Tablo 18.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğun Etkinliklerde Aldığı Görev Durumu	30
Tablo 19.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğa Yapılan Eşlik Durumu	30
Tablo 20.	Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğa Okul Tarafından Verilen Destek Durumu	31

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İnsan, hayatını toplum içinde sürdürmek, belirli davranışlar kazanmak ve çağlar boyu getirdiği kültürü öğrenmek için bir sisteme ihtiyaç duyar. Eğitim, bilim, teknik ve sanat ile etkileşimli bir şekilde düzenlenerek insanın birey olarak toplum yapısına uyum sağlamasını kolaylaştırır.

Yaygın kullanılan tanımla; “Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimler meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1993, s.2).

Eğitim, bir uygulama, mühendislik bilimidir. Eğitimin işlevi, bir yandan kültürün ve bilginin yeni kuşaklara aktarılması; bir yandan da bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor gelişme ve başarının artırılması; olgunluğun ve potansiyel yeteneklerde gelişimin sağlanması; kişilik gelişimi ve çevreye uyumun gerçekleştirilmesidir (Kaptan, 1998, s.14).

Bireyin doğal, sosyal ve kültürel çevresiyle olan etkileşimi, eğitim yolu ile belirli bir seviyeye erişebilir. Eğitim sisteminin sorunsuz olarak ilerleyebilmesi için belirli kurumlara gereksinim duyulmuştur. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasası ile belirlenmiş olan eğitim sistemi, "yaygın eğitim" ve "örgün eğitim" olmak üzere iki alt sistemden oluşmaktadır.

Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'ne göre, yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan bireylere, ilgi ve gereksinme duydukları alanda, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar.

Yaygın eğitim, yetişkinlere okuma-yazma öğretmek, temel bilgiler vermek, en son devam ettikleri öğrenim kademesinde edindikleri bilgi ve kabiliyetlerini geliştirmek ve hayatını kazanmasını sağlayacak yeni imkanlar kazandırmak amacıyla verilen okul dışı eğitimidir. Bu okul dışı eğitimin önemli bir parçası da müzik eğitimidir. Müzikle ilgili resmi, özel ya da gönüllü kurumların ve kişilerin amatörler için yönelik düzenledikleri kurslar, özel dersler, konserler, toplu çalışmalar yaygın eğitim içinde yer almaktadır.

Örgün eğitim, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Ortaöğretim kurumları içinde liseler; genel liseler, mesleki liseler ve teknik liseler olarak sınıflandırılmaktadır.

Genel liseler; Türk Milli Eğitimi'nin amaçları doğrultusunda, öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan öğretim kurumlarıdır.

Müzik Eğitimi

Müzik, duygu ve düşünceleri sesler aracılığıyla çeşitli yöntemlerle ifade etmektir. Müzik insan yaşamının ayrılmaz bir parçası olmakla birlikte çok önemli bir eğitim aracıdır.

“Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma veya müziksel davranışlarını değiştirme ve geliştirme sürecidir” (Uçan, 1997, s.30).

Çağdaş müzik eğitimi, bireylerin toplum içerisinde kendilerini ifade edebilmelerini, estetik beğenilerini, sanatsal yaratma becerilerini geliştirebilmelerini ve kendilerini gerçekleştirebilmelerini esas alır.

Müzik eğitimi aslında bir bütün olmakla birlikte çeşitli kollara ve her bir kol çeşitli dallara ayrılır. Çünkü müzik eğitimi ağırlıklı olarak kapsanan temel davranış, içerik, kullanılan araç-gereç, izlenilen yöntem-teknik, gerçekleştirilen ortam-düzey, öngörülen aşama-süre bakımından kendi içinde çeşitlilik gösterir ve her çeşide bağlı olarak değişik biçimlerde adlandırılır (Uçan, 1997, s.30).

Müzik eğitimi, “genel müzik eğitimi”, “özengen müzik eğitimi” ve “mesleki müzik eğitimi” olmak üzere üç ana türe ayrılır.

Genel müzik eğitimi, örgün eğitimin bir parçası olup onun tüm hedeflerini müzik eğitimi çerçevesinde gerçekleştirmeyi amaçlar.

Okulöncesi eğitim ve ilköğretim evrelerindeki genel müzik eğitiminde, bireye ortak–temel müzik kültürü kazandırılırken, çeşitli müziksel araç ve gereçlerle yüz yüze gelme, çalışma ve kendini müziğin belli başlı davranış boyutlarında deneme fırsatı ve olanağı da verilir. Ortaokul ve lise evrelerinde devinışsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlar arasında belirli bir denge kurulmasına özen gösterilen genel müzik eğitimi, ortaöğretim ve yükseköğretim evrelerinde bireyin ortak – genel müzik kültürünü çeşitlendirip zenginleştirerek geliştirirken, giderek daha çok bilişsel ve duyuşsal ağırlıklı bir niteliğe bürünür (Uçan, 1997, s.31).

Genel müzik eğitimi, insan formasyonunda vazgeçilmez bir yeri bulunan müziğin, okul öncesinden (anaokulu) başlayarak eğitimin her aşamasında (ilköğretim, lise ve yüksek öğrenim) toplumda bir “müzik kültürü” oluşmasına ve bireylerin bundan payını aşmasına yönelik biçimde uygulanan okul müzik eğitimidir (Say, 1997, s.536).

Aynı zamanda genel müzik eğitimi; müzik eğitiminin diğer iki basamağı olan özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitime temel hazırlayan, bilgi birikiminin oluşmasını sağlayan, bu basamakları yönlendiren, diğer bir deyişle müzik eğitiminin temelini oluşturan ilk basamaktır.

Özengen Müzik Eğitimi

Özengen müzik eğitimi çeşitli kurumlarda bireylerin istekleri doğrultusunda bir müzisyen etrafında toplanarak ve çeşitli alanlara ayrılarak verilen müzik eğitimidir. Bu eğitim aynı zamanda genel müzik eğitimine yardımcı olması için planlanmış olabilir.

Genel olarak “Özengen müzik eğitimi; herhangi düzeyde ya da yaşta hiç kimse için zorunlu olmayan; örgün ve yaygın eğitim içerisinde yer alan; kişilerin ilgi, istek ve yetkinliklerine göre, seçmeli bir eğitim alanıdır” (Uçan, 1997, s.31). Özengen müzik eğitimi liselerde, ders dışı etkinliklerde, isteğe bağlı olarak müzik etkinliklerinde, koro çalışmalarında, çalgı topluluklarında gerçekleşir.

Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi, bireylerin birikimleri ve yetenekleri doğrultusunda belirli sınavlardan geçerek bir öğretim kurumu içerisinde uygulanan programlardır.

Mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan veya öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimleri kazandırmayı amaçlar (Uçan, 1997, s.32).

Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri, Konservatuvarlar ve Güzel Sanatlar Fakülteleri, Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumlardır.

Müzik Eğitimi Bölümleri:

Türkiye’ de çağdaş anlamda müzik öğretmeni yetiştirme işine ilk kez 1924 yılında kurulan Musiki Muallim Mektebi’nde (Müzik Öğretmen Okulu’nda) başlanmıştır. Daha sonra 1937–38 öğretim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü’ne Müzik Bölümü olarak bağlanmış, onu 1960’lı, 70’li ve 80’li yıllarda açılan yenileri izlemiştir. 1982 yılında, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü oldu. Günümüzde ise Türkiye’nin birçok ilinde üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı müzik öğretmenliği bölümleri vardır (TED, 1990, s.13).

Müzik öğretmenleri Eğitim Fakültelerindeki öğrenimleri sırasında Koro Eğitimi ve Yönetimi Teknikleri dersi, T.H.M. dersi ve Okul Çalgıları adı altında zorunlu bağlama dersi almaktadırlar. Koro Eğitimi ve Yönetimi Teknikleri dersi, okullarda kurulacak olan koroların oluşturulması, eğitilmesi ve yönetilmesine ilişkin konuları kazandırmayı ve geliştirmeyi amaçlar. Bu dersi almış olan müzik öğretmenleri, çalıştıkları okullarda koro eğitme ve yönetme yetkisi olan kişilerdir.

Konservatuvarlar:

Türkiye’de besteci ve özellikle seslendirici yetiştirmenin İmparatorluk döneminde Darülelhan ve Muzıka-i Humayun’dan Enderun Okulu’na ve hatta Mehterhane’ye kadar uzanan köklü bir geçmişi vardır. 1923 yılında İstanbul’da yeniden açılan Darülelhan, 1926 yılında Konservatuvara dönüştürülmüş çağdaş anlamda besteci ve seslendirici/yorumcu yetiştirme işine köklü olarak asıl 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı’nda başlanmıştır (Uçan,1997, s.46).

Güzel Sanatlar Fakülteleri:

“İlki 1975’te İzmir’de Ege Üniversitesi’ne bağlı olarak kurulmuş, 80’li ve 90’lı yıllarda diğer üniversitelere kurulanlarla sayıları gittikçe artmıştır” (Uçan, 1996, s.203).

Türkiye’de müzik eğitimi, örgün eğitim içerisinde bulunan ortaöğretim kurumlarında şöyledir:

Genel Liselerde Müzik Eğitimi

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 191 karar sayılı ve 16.09.1991 karar tarihli programında, genel liselerde müzik dersi “seçmeli ders” olarak yer almaktadır. Seçmeli müzik dersi haftada 2 saat olarak belirtilmiştir. “Oysa ki müzik her düzeyde olduğu gibi ortaöğretim düzeyinde de “asgari ortak genel kültür”ün vazgeçilmez bir öğesidir” (Uçan, Say 1996 s. 125). O halde hangi lise programında olursa olsun müzik dersi zorunlu olarak yer almak durumundadır. Belirlenen programa göre müzik derslerinde; milli bayramlar, yerel kurtuluş günleri

ve Atatürk Haftası başta olmak üzere "Belirli Gün ve Haftalar"dan seçilecek olan günlerde düzenlenecek olan müzik etkinliklerinde, sınıf ya da okul koroları oluşturularak Atatürk'ün sevdiği şarkılara yer verilmelidir.

Program öğrenciye boş zamanlarını müzikle değerlendirmenin önemini kavratılabilmeyi, müzikle iyiye, güzele yönlendirmeyi, her öğrenciyi ilgi ve kabiliyetine göre değerlendirerek, müzik faaliyetlerine katılmanın önemini kavratılabilmeyi, Batı müziği bilgisi verebilmeyi, İstiklal Marşı'nı en iyi ve doğru şekilde öğrenilip söylenmesinin önemini kavrayabilmeyi amaçlamaktadır. Programda geleneksel Türk Halk Müziği'ne de yer verilmiştir.

Bir çok ülke müzik eğitim sistemini halk müziğine dayandırmaktadır. Yabancı ülkelerin okul müzik kitaplarını incelediğimizde, halk şarkılarına büyük ölçüde yer verilmiş olduğunu görürüz. İngiliz okul kitaplarında “Folk songs, song of the British Islands, National songs...”, Alman kitaplarında “Volksweise, Alte weise, Volkslied...”, Fransız kitaplarında “Chanson populaire, Air populaire...” gibi hep halk ezgisi, geleneksel ezgi anlamlarına gelen terimlere rastlanır (Yönetken, 1950, s.2)

Okul müzik eğitiminde halk ezgisine bu derece önem verilmesi, ulusal ve eğitsel nedenlerden ileri gelmektedir. Öğrenciler kendi melodilerine karşı oldukça ilgilidir.

Türk Halk Müziği

Halk müziği tüm ulusların çağlar boyu göçlerde, savaşlarda ve her türlü ulusal sevinçlerinde bestelenmiş eserlerin yazılı ya da yazısız kaynaklarla kuşaktan kuşağa aktarılması ile oluşmuştur. Bazı yabancı ve Türk araştırmacıların halk müziklerinin tanımları için belirttikleri açıklamalar şöyledir:

İngiliz, Prat'a göre; Köylü ve halk arasından çıkıp, gelenek haline gelen ezgiler, halk müziğini oluşturur. Fransız, Michel Brnet'e göre; Halk tarafından benimsenen ve kulaktan kulağa verilmek suretiyle yayılan ezgiler halk müziğidir. Halil Bedii Yönetken' e göre; Türk halk müziği folklorik, anonim bir karakter taşır, yaratıcıları belli değildir. Türk köylüsünün, Türk aşiretlerinin, Türk aşıklarının müziğidir. (Emnalar, 1998, s.25)

Türk Halk Müziği bir yörenin yerleşik insanları tarafından üretilen, severek söylenen ve çalınan, o yöre insanının ortak yapıtı haline gelen ve kulaktan kulağa aktararak yaşatılıp günümüze kadar ulaşan müziklerdir. Bu müzikler yerel kültürün izlerini taşır ve yaratıcıların adı çoğunlukla belirsizdir. Ülkemiz halk müziği, tarihin eski zamanlarından bugüne kadar Anadolu ve Rumeli'de yaşamış bütün uygarlıkların, kendilerine özgü kültürel değerlerini biriktirerek ve yörelere göre kültürel farklılıkları içinde barındırarak oluşan ve sonuçta zenginlik ve çeşitliliği ile tüm dünyada ender görülen bir yapıdadır (Orhan, 2003, s.30).

Halk Müzikleri/Yerel Müzikler; bir yörenin yerleşik insanları içinde üretilen, severek çalınan, söylenen, kuşaktan kuşağa aktararak yaşayan/yaşatılan ve anonim olan müziklerdir. Bu müzikler, o yörede yaşayan insanlara, paylaştıkları ortak yaşantılara, düşüncelere ve yarattıkları seslere dayalı olup kendine özgü bir farklılığı vurgularlar. Yalın ve birleştirici etkisiyle toplumun ortak duygu ve düşüncelerini harekete geçirebilme özelliğine sahiptirler (Bayraktarkatal, 2002, s.182).

Türk Halk Müziği'ni incelediğimizde çalgılarında çok çeşitli olduğu görülmektedir. Halk arasında en bilinen, en yaygın halk müziği çalgısı bağlamadır. Bağlamanın yanı sıra kemençe, kemane, davul, zurna, mey, kaval, def, darbuka, kaşık da bilinen halk müziği çalgılarımızdandır.

Türk Halk Müziği, bölgesel özellikleri bakımından çok çeşitlilik ve farklılık gösterse de, genel bir sınıflama açısından Marmara, Ege, Orta Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Karadeniz, Akdeniz olmak üzere 7 bölge içinde toplanarak incelenebilir. Bununla birlikte, aynı bölge içinde yer alan kimi kent, merkez ya da yöreler arasında önemli farklar bulunabilmektedir.

Türk Halk Müziği Toplulukları

Müzik eserlerini birden fazla ses veya sazla seslendirmek için oluşturulan gruplara topluluk denir. “Tek ve çok sesli müzik yapıtlarını seslendirmek üzere biraraya gelen seslendirici topluluğu anlamında koro terimi kullanılmaktadır” (Çevik 1997, s.47). Koro, topluma müzik sevgisini ve müzik kültürünü kazandırmaktadır. Koroyu oluşturan üyeler bu topluluklarda disiplini, arkadaşlığı, paylaşmayı öğrenirler ve bu topluluklarda kazandıkları davranışları yaşamları boyunca sürdürürler. Koro çalışmalarını yürütecek olan müzik öğretmenin bu alanda almış olduğu eğitim önemlidir. Koro ile ilgili geçmişi olan, koroya ilgi duyan öğretmenler eğitimciliğe ve yöneticiliğe daha yatkın kişilerdir.

Korolar koro türlerine, müzik türlerine, sayısal oluşumlarına ve kuruluş amaçlarına göre sınıflandırılmaktadır. Müzik türlerine göre oluşturulan korolardan biri Türk Halk Müziği korolarıdır.

Türkiye’de geleneksel müziklerimizin en iyi seslendirilmesini sağlamak amacıyla profesyonel Devlet Türk Halk Müziği koroları kurulmuştur. Bunlar; Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı Devlet Türk Halk Müziği Koroları ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak hizmet veren, devlet radyolarımız bünyesinde kurulmuş olan Türk Halk Müziği korolarıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı Devlet Türk Halk Müziği Koroları;

- Ankara Devlet Türk Halk Müziği Korosu,
- Urfa Devlet Türk Halk Müziği Korosu,
- Sivas Devlet Türk Halk Müziği Korosu.

T.C. Başbakanlık bünyesinde bulunan, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veren, devlet radyolarımız bünyesinde kurulmuş olan Türk Halk Müziği koroları:

- TRT Ankara Radyosu Türk Halk Müziği Yurttan Sesler Topluluğu
- TRT İstanbul Radyosu Türk Halk Müziği Yurttan Sesler Topluluğu
- TRT İzmir Radyosu Türk Halk Müziği Yurttan Sesler Topluluğu
- TRT Erzurum Radyosu Türk Halk Müziği Yurttan Sesler Topluluğu

Ülkemizde T.H.M. toplulukları her geçen gün artmaktadır. Hemen hemen her üniversitede, halk eğitim merkezlerinde, gençlik merkezlerinde ve müzik derneklerinde kurulan bu topluluklar etkin durumda çalışmalarını sürdürmektedir.

Ayrıca genel müzik eğitimi içerisinde, ortaöğretim kurumlarında da T.H.M. toplulukları bulunmaktadır. Bu topluluk üyeleri, genelde öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirilmesi için konulan “egzersiz” adı altındaki ders dışı eğitim çalışmalarında biraraya gelirler. Bu program içerisinde yapılan çalışmalar alan öğretmen tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmaları yürüten öğretmen yönetmelikte belirtilen koşullarda ücret almaktadır. Bu etkinliklerde öğrenci sayısı önemlidir çünkü belirtilen sayının altında öğrenci olduğu takdirde etkinlik durdurulabilir. Yönetmelikte de belirtildiği gibi müzik etkinliklerinde asgari sayı belirtilmemiştir, bu etkinliklerde asgari öğrenci sayısını okul müdürlükleri belirlemektedir. (İlgili yönetmelik Ek 2’de sunulmuştur).

1.1. Problem

Türkiye’de genel liselerde görev yapan müzik öğretmenlerinin, öğrencilerden oluşturduğu Türk Halk Müziği topluluklarına ilişkin çalışmaları nasıldır?

1.2. Alt Problemler

1. T.H.M. topluluğunu oluşturan öğretmenlerin bu alandaki bilgi düzeyi nedir?
2. T.H.M topluluğu oluşturulurken kullanılan ölçütler nelerdir?
3. Öğrencilerden oluşturulan T.H.M. topluluğunun çalışma olanakları nasıldır?
4. Öğrencilerden oluşturulan T.H.M. topluluğundaki eserlerin seçimi nasıl yapılmaktadır ve hangi çalgılar kullanılmaktadır?
5. Öğrencilerden oluşturulan T.H.M. toplulukları okul içi etkinlikler dışında hangi etkinliklere katılmaktadır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı; Türkiye’de genel liselerde görev alan müzik öğretmenlerinin, öğrencilerden oluşturduğu Türk Halk Müziği topluluklarına ilişkin çalışmalarının incelenmesidir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Araştırma sonuçları liselerde T.H.M. topluluğu oluşturan müzik öğretmenlerinin çalışmalarına yarar sağlayabilir. Araştırma bu alanda yapılan ilk çalışmadır ve diğer yapılacak çalışmalara yol gösterici olması açısından önemlidir. Öğrenci topluluklarını kuran ve çalıştıran öğretmenlerin profilinin belirlenmesi açısından önemlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1) Türkiye’deki genel liseler ile,

2) Türkiye’deki genel liselerde 2006-2009 yılları arasında T.H.M toplulukları kuran ve çalıştıran müzik öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.6. Varsayımlar

1. Kaynak tarama yolu ile ilgili bilgi edinilebilir,

2. Türkiye’deki bazı genel liselerde öğrencilerden oluşturulmuş T.H.M. toplulukları vardır,

3. Anket sorularına verilen cevaplar doğruyu yansıtır,

4. Seçilen yöntem, araştırmanın amacına, konusuna ve problem çözümüne uygundur.

1.7. Tanımlar ve Kısaltmalar

Türk Halk Müziği: Tarih içinde kendi köklü geleneğini oluşturarak halkımızın duygu ve düşüncelerini dile getiren geleneksel müzik türü.

Topluluk: Müzik eserlerini birden fazla ses veya sazla seslendirmek için oluşturulan grup.

Çalgı: Müzikal sesler üretmek amacıyla yapılmış, belirli biçim, kullanım ve tını özellikleri olan alet.

Türkü: Halk müziğimizde geniş bir yaratma alanını temsil eden, en tanınmış, köklü, diri, yaygın biçim.

Kısaltmalar:

T.H.M.: Türk Halk Müziği

M.E.B: Milli Eğitim Bakanlığı

T.R.T.: Türkiye Radyo Televizyonu

BÖLÜM 2

YÖNTEM

2.1. Araştırma modeli

Bu araştırma, Türkiye’de genel liselerde öğrencilerden T.H.M. toplulukları oluşturan müzik öğretmenlerinin topluluğa ilişkin çalışmalarını incelemeye yönelik olduğundan betimsel bir araştırmadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada evren; Türkiye’de genel liselerde, öğrencilerden oluşturulan T.H.M. topluluklarını çalıştıran müzik öğretmenleridir.

Araştırmanın evreninin büyüklüğü nedeniyle çeşitli bölgelerden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Türkiye’de yaklaşık 2000 civarında genel lise bulunmaktadır. Bu liselerin bir çoğunda çeşitli nedenlerle kurulmuş T.H.M. toplulukları vardır. Araştırmada örneklem olarak Türkiye’nin yedi bölgesindeki 82 il arasından, rastlamsal olarak seçilmiş 39 il’den, T.H.M. topluluğu çalıştıran 45 müzik öğretmeni alınmıştır.

Anketi cevaplayan öğretmenlerin katıldığı iller aşağıdaki haritada görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Tekniği:

Araştırmada veri toplama aracı olarak, kaynak tarama ve anket modeli kullanılmıştır. Araştırmada yer alan nitel veriler daha çok kaynak tarama yoluyla, nicel veriler ise müzik öğretmenlerine uygulanan anket formlarıyla elde edilmiştir.

Anketler 20 sorudan oluşturulmuş ve Türkiye'deki Genel liselerde öğrencilerden T.H.M. toplulukları oluşturan ve çalıştıran 45 müzik öğretmenine ulaşmıştır. Gönderilen anketlerin hepsi cevaplanmıştır. Uygulanan anket formu önce taslak olarak hazırlanmış, uzmanların da görüşleri alınıp son şekli verilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada ulaşılan nicel veriler istatistiksel olarak çözümlenmiştir.

Anket formundan elde edilen verilere ilişkin bulguların sergilenmesinde “frekans” (f) ve “yüzde” (%) kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen nicel bulgular, tablolastırılarak, alt problem sırasına göre sunulmuştur.

BÖLÜM 3

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma için toplanmış verilerin yöntem bölümünde belirtilen tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen sonuçlar, araştırmanın amacına ve alt problemlerine göre ele alınmış, tablolar halinde açıklanarak yorumlanmıştır.

Birinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular ve yorumlar :

Tablo 1. Anketi Cevaplayan Öğretmenlerin Katıldığı Şehirler

Şehir	<i>f</i>	%
Adana	1	2,2
Aksaray	1	2,2
Ankara	2	4,4
Antalya	1	2,2
Aydın	1	2,2
Balıkesir	1	2,2
Bartın	1	2,2
Burdur	1	2,2
Bursa	1	2,2
Çankırı	1	2,2
Çorum	1	2,2
Elazığ	1	2,2
Erzincan	1	2,2
Erzurum	1	2,2
Eskişehir	1	2,2
Gaziantep	1	2,2
Giresun	1	2,2
Iğdır	1	2,2
Isparta	1	2,2
İstanbul	3	6,6
İzmir	1	2,2
İzmit	1	2,2
Kahramanmaraş	1	2,2
Karaman	1	2,2
Kayseri	1	2,2
Kırıkkale	1	2,2
Kırşehir	1	2,2
Kütahya	1	2,2
Mersin	1	2,2
Muğla	1	2,2
Ordu	1	2,2
Samsun	1	2,2
Sinop	2	4,4
Şırnak	1	2,2
Tekirdağ	1	2,2
Trabzon	3	6,7
Tunceli	1	2,2
Uşak	1	2,2
Zonguldak	1	2,2
Toplam	45	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, İstanbul, Ankara, Trabzon ve Sinop illeri dışında ankete cevap veren öğretmenler birer kişidir. İstanbul, Ankara, Trabzon ve Sinop illerinden ankete katılan öğretmenlerin sayısal fazlalığı tamamen tesadüfi bir dağılımdır.

Tablo 2. Ankete Katılan Öğretmenlerin Mezun Oldukları Okul Türü

Okul Türü	<i>f</i>	%
Müzik Eğitimi Bölümü	42	93,3
Güzel Sanatlar Fakültesi	0	0,0
Konservatuvar	0	0,0
Türk Müziği Konservatuvarı	3	6,7
Toplam	45	100,0

Tablo 2’de ankete katılan öğretmenlerin mezun olduğu okul türüne ilişkin bulguları gösteren dağılım görülmektedir.

Tablo 2’ye göre ankete katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı Müzik Eğitimi Bölümü mezunu olduklarını belirtmişlerdir. Türkiye’de müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun Müzik Eğitimi Bölümlerinden mezun olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3. Ankete Katılan Öğretmenlerin Görev Yapma Süreleri

Görev Süresi	<i>f</i>	%
1 – 5 Yıl	13	28,9
6 – 10 Yıl	15	33,3
11 – 15 Yıl	10	22,2
16 – 20 Yıl	3	6,7
21 Yıl ve üstü	4	8,9
Toplam	45	100,0

Tablo 3’te ankete katılan öğretmenlerin görev yapma süreleri görülmektedir.

Tablo 3’e göre ankete katılan öğretmenlerin çoğunluğu 1 – 15 yıl arası kıdeme sahip olduklarını belirtmişlerdir. 1 - 15 yıldır görev yapan öğretmenlerin 16 yıl ve daha üstü görev yapan öğretmenlere oranla daha fazla T.H.M. topluluğu oluşturmaları, mesleğin ilk yıllarında müzik öğretmenlerinin daha aktif, özverili ve idealist olduklarını gösterebilir.

Tablo 4. Ankete Katılan Öğretmenlerin Türk Halk Müziği ile İlgili Aldıkları Eğitim Durumu

Eğitim	<i>f</i>	%
Mezun olduğum okulda aldım	42	93,3
Mezun olduğum okul dışında aldım	10	22,2
Hiç almadım	1	2,2

Tablo 4’te ankete katılan öğretmenlerin T.H.M. ile ilgili aldığı eğitim durumu görülmektedir. Ankete katılan dokuz öğretmen birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Tablo 4’e göre ankete katılan öğretmenlerin çok büyük çoğunluğu T.H.M. ile ilgili eğitimi mezun olduğu okulda almıştır. Genel olarak müzik öğretmenlerinin, mezun oldukları okulda aldıkları eğitimi yeterli gördükleri düşünülmektedir.

Tablo 5. Ankete Katılan Öğretmenlerin Türk Halk Müziği Bilgilerinin Yeterlilik Durumu

Yeterlilik	<i>f</i>	%
Tamamen	1	2,2
Büyük Ölçüde	19	42,2
Yeterli	20	44,5
Kısmen Yeterli	5	11,1
Yetersiz	0	0
Toplam	45	100,0

Tablo 5’te ankete katılan öğretmenlerin T.H.M. bilgilerinin yeterlilik durumu görülmektedir.

Tablo 5’e göre ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu T.H.M. bilgilerini yeterli ölçüde olduğunu belirtmektedirler. Öğretmenlerin T.H.M. bilgilerinin yeterli ölçüde olması, bu alan ile ilgili çalışma yapma isteklerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 6. Ankete Katılan Öğretmenlerin Koro Yönetimi ile İlgili Aldıkları Eğitim Durumu

Yeterlilik	<i>f</i>	%
Mezun Olduğum Okulda Aldım	44	97,8
Mezun Olduğum Okul Dışında Aldım	1	2,2
Hiç Almadım	0	0
Toplam	45	100,0

Tablo 6’da ankete katılan öğretmenlerin koro yönetimi ile ilgili eğitim durumları görülmektedir.

Tablo 6’ya göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu koro yönetimi ile ilgili eğitimi mezun olduğu okulda almıştır. Öğretmenlerin, koro yönetimi ile ilgili okulda almış oldukları bilgileri yeterli görmeleri, topluluk kurma ve çalıştırmaya katkı sağladığı düşünülmektedir.

Tablo 7. Ankete Katılan Öğretmenlerin Herhangi Bir Türk Halk Müziği Topluluğunda Aldıkları Görev Durumu

Alınan Görev	<i>f</i>	%
Şef Olarak	18	40
Çalıcı Olarak	28	62,2
Korist Olarak	39	86,6
Solist Olarak	18	40
Görev Almadım	2	4,4

Tablo 7’de ankete katılan öğretmenlerin herhangi bir T.H.M. topluluğunda görev alıp almadığı görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerden 32’si birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Tablo 7’ye göre ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu bir T.H.M. topluluğunda görev aldığı görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı T.H.M. topluluklarında korist olarak görev almışlardır. Daha önceden korist ya da çalıcı olarak görev almış öğretmenlerin, T.H.M. alanına yatkın, ilgili ve istekli olduklarını, toplulukları, kazandıkları deneyimlerle ve istekle çalıştırdıklarını gösterebilir.

Tablo 8. Ankete Katılan Öğretmenlerin Türk Halk Müziği Topluluklarında Çaldıkları Çalgılar

Çalınan Çalgılar	<i>f</i>	%
Bağlama	38	84,4
Kaval	2	4,4
Mey	2	4,4
Zurna	2	4,4
Kemane	3	6,7
Kemençe	4	8,9
Klarnet	2	4,4
Akordeon	1	2,2
Diğer	4	8,9
Çalmıyorum	6	13,3

Tablo 8’de ankete katılan öğretmenlerin T.H.M. topluluğunda çaldığı çalgılar görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerden 13’ü birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Tablo 8’e göre ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bağlama çalmakta olduğu görülmektedir. Öğretmenler diğer çaldıkları çalgıların ritim saz ve ud olduğunu belirtmişlerdir. Çoğunluğun bağlama çalıyor olmasının sebebi, Türkiye’de en yaygın, en bilinen ve kullanılan halk müziği çalgısının bağlama olması ve Müzik Eğitimi Bölümlerinde öğretmenlere en az bir ders dönemi zorunlu olarak “okul çalgıları-bağlama” dersi verilmesi olabilir. Öğretmenlerin bağlama ya da diğer halk müziği çalgılarını çalıyor olması, öğrencilere türkü öğretirken ve söyletirken çalgı ile destek verdiğini gösterebilir.

İkinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular ve yorumlar:

Tablo 9. Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğu Kurma Amaçları

Kurma Amacı	<i>f</i>	%
Belirli gün ve haftalar için (törenler için)	35	77,8
Türk Halk Müziği yarışmalarına katılmak için	12	26,7
Okul idaresi istediği için	15	33,3
Öğrenciler istediği için	13	28,9
Diğer	6	13,3

Tablo 9’da ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı topluluğu kurma amacı görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerden 28’i birden fazla seçenek işaretlemişlerdir

Tablo 9’a göre öğretmenlerin büyük bir kısmı çalıştırdıkları topluluğu Belirli Gün ve Haftalar için (törenler için) kurmuşlardır. Bu sonuç öğretmenlerin kendi istekleri dışında, zorunlu olarak bu toplulukları oluşturduklarını gösterebilir. Öğretmenlerin toplulukları diğer kurma amaçlarının, öğrencilerin T.H.M. ile ilgili bilgilere ulaşmasını sağlamak, tükenen kültür ve değerlerimizi yaşatabilmek, öğrencilerin sosyal yönlerini geliştirmek olduğu belirtilmiştir. Bu kurulma amacının, müzik dersi programında belirtilen amaçlarla örtüştüğü düşünülmektedir.

Tablo 10. Ankete Katılan Öğretmenlerin Öğrencileri Seçme Durumları

Öğrencileri Seçme Durumları	f	%
Öğrencilerin İsteklerini ve İlgiilerini Dikkate Alarak	15	33,3
Öğrencilerin Bu Türe Olan Yatkınlıklarına İlişkin Gözlemlerim Sonucu	20	44,5
Öğrencilerin Müzik dersindeki başarı durumlarını dikkate alarak	6	13,3
Diğer	4	8,9
Toplam	45	100,0

Tablo 10’da ankete katılan öğretmenlerin öğrencileri seçme durumları görülmektedir.

Tablo 10’a göre öğretmenlerin büyük bir kısmı, öğrencileri, T.H.M.’ne olan yatkınlıklarına ilişkin gözlemler sonucunda ve öğrencilerin istek ve ilgiilerini dikkate alarak topluluğu seçmekte olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin diğer kullandıkları yöntemler ise, eleme yöntemi, ritim ve kulak sınavı, bağlama eşliğinde öğrencinin istediği bir türküyü farklı tonlardan söyletmedir. Bu yöntemlerin topluluğun verimli çalışması ve başarılı olabilmesi için kullanılan etkili yöntemler olduğu söylenebilir.

Tablo 11. Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğun Mevcudu

Mevcut	<i>f</i>	%
12	1	2,2
16	1	2,2
20	12	26,8
23	2	4,4
24	2	4,4
25	8	17,8
27	1	2,2
28	1	2,2
30	9	20
35	4	8,9
40	3	6,7
50	1	2,2
Toplam	45	100,0

Tablo 11’de ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı topluluğun mevcudu görülmektedir.

Tablo 11’e göre ankete katılan öğretmenlerin büyük bir kısmının, oluşturduğu topluluk mevcudu 20 ve 30 kişi arasındadır. Belirlenen kişi sayısının T.H.M. topluluğunun verimli ve rahat çalışması açısından uygun bir sayı olduğu söylenebilir.

Tablo 12. Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırma Yöntemleri

Topluluğu Çalıştırma Yöntemi	<i>f</i>	%
Notasız çalıştırıyorum	33	73,3
Nota ile çalıştırıyorum	9	20
Diğer	3	6,7
Toplam	45	100,0

Tablo 12’de ankete katılan öğretmenlerin topluluğu çalıştırma şekli görülmektedir.

Tablo 12’ye göre ankete katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı topluluğu notasız çalıştırmaktadır. Öğretmenlerin diğer belirttikleri yöntem kulaktan öğretim yöntemidir. Öğrencilerin kısıtlı zamanda nota ile öğrenmeleri zor olduğundan notasız, kulaktan öğretim yönteminin kullanıldığı söylenebilir.

Üçüncü alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular ve yorumlar:

Tablo 13. Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırdıkları Mekan Durumu

Topluluğu Çalıştırdığı Mekan	<i>f</i>	%
Müzik odasında	10	22,2
Konferans salonunda	15	33,4
Herhangi bir sınıfta	19	42,2
Diğer	1	2,2
Toplam	45	100,0

Tablo 13’de ankete katılan öğretmenlerin topluluğu çalıştırdıkları yer görülmektedir.

Tablo 13’e göre ankete katılan öğretmenlerin bir kısmının, topluluğu müzik odasında ve konferans salonunda çalıştırmakta, diğer bir kısmının ise okulun herhangi bir sınıfında çalıştırmakta olduğu görülmektedir. Toplulukların yarısının müzik odası veya konferans salonunda çalışıyor olması, olanaklarının daha iyi olduğunu gösterebilir. Diğer yarısının ise okulda verimli ve sağlıklı bir şekilde çalışılabilecek olanaklara sahip olmadıkları söylenebilir.

Tablo 14. Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırdıkları Zaman Durumu

Topluluğu Çalıştırdıkları Zaman	<i>f</i>	%
Müzik derslerinde	1	2,2
Egzersiz saatinde	3	6,7
Ders saatleri sonrasında	38	84,4
Hafta sonları	3	6,7
Toplam	45	100,0

Tablo 14’de ankete katılan öğretmenlerin topluluğu çalıştırdığı zaman görülmektedir.

Tablo 14’e göre ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu topluluğu ders saatleri sonrasında çalıştırmaktadır. Öğretmenlerin ve topluluğu oluşturan öğrencilerin, çalışmak için, ders saatleri dışında özveride bulundukları, özel vakit ayırdıkları düşünülmektedir.

Tablo 15. Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğu Çalıştırdıkları Sıklık Durumu

Topluluğu Çalıştırdığı Sıklık	<i>f</i>	%
Haftada 1 – 2 gün	32	71,2
Haftada 3 gün veya daha sık	6	13,3
15 günde bir	6	13,3
Ayda 1 gün	0	0
Diğer	1	2,2
Toplam	45	100,0

Tablo 15’de ankete katılan öğretmenlerin, topluluğu çalıştırdığı sıklık görülmektedir.

Tablo 15’e göre ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu topluluğu haftada 1 – 2 gün çalıştırmaktadır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin ders dışındaki zaman durumları dikkate alındığında haftada 1 – 2 günün çalışmak için yeterli olabileceği düşünülmektedir.

Dördüncü alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular ve yorumlar:

Tablo 16. Ankete Katılan Öğretmenlerin Topluluğa Söyletecekleri Türküleri Seçme Yöntemleri

Topluluğa Söyleteceği Türküleri Seçme Yöntemi	<i>f</i>	%
Müzik kitaplarında bulunan türkülerden	3	6,7
TRT repertuvarından	35	77,8
İnternette, araştırıp	2	4,4
Cd, kaset ve medyalardan dinleyip	5	11,1
Toplam	45	100,0

Tablo 16’da ankete katılan öğretmenlerin topluluğa söyleteceği türküleri nasıl seçtiği görülmektedir.

Tablo 16’ya göre ankete katılan öğretmenlerin çok büyük bir kısmı topluluğa söyleteceği türküleri TRT repertuvarından seçmektedir. TRT repertuvarı bu alandaki en düzenli kaynaktır. Türkülerin, öğrencilere doğru öğretilmesi açısından TRT repertuvarının uygun bir kaynak olduğu söylenebilir.

Tablo 17. Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Toplulukta Eşlik Amaçlı Kullandıkları Çalgılar

Kullanılan Çalgılar	<i>f</i>	%
Bağlama	41	91,1
Kaval	13	28,9
Mey	5	11,1
Kemane	7	15,6
Ritim Saz	35	77,8
Diğer	10	22,2

Tablo 17’de ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı toplulukta eşlik amaçlı kullandığı çalgılar görülmektedir. Ankete katılan öğretmenlerin 36’sı birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Tablo 17’ye göre ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu eşlik olarak bağlama ve ritim saz kullanmaktadır. Klavye, gitar, mızıka, bendir, asma davul, blokflüt öğretmenlerin diğer kullandıkları çalgılardır. Bağlama ve ritim sazın yaygın olduğu için çok kullanıldığı düşünülmektedir. Diğer çalgılara ve bu çalgıları çalanlara ulaşılmasının maddi açıdan zor olduğu söylenebilir.

Beşinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular ve yorumlar:

Tablo 18. Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğun Okul Dışı Etkinliklerde Aldığı Görev Durumu

Topluluğun Etkinliklerde Aldığı Görev	<i>f</i>	%
Görev almıyor	20	44,4
Şenliklerde görev alıyor	11	24,4
Yarışmalarda görev alıyor	5	11,2
Açılış, toplantı vb. görev alıyor	9	20
Toplam	45	100,0

Tablo 18’de ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı toplulukların etkinliklerdeki görev alma durumu görülmektedir.

Tablo 18’e göre ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı topluluğun büyük bir kısmı herhangi bir etkinlikte görev almamaktadır. Toplulukların, sadece okul içi törenlere katılmak amacıyla kurulması sebebiyle okul dışı etkinliklerde görev almadığı düşünülmektedir.

Tablo 19. Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğa Yapılan Çalgı Eşlik Durumu

Çalgı Eşlik Durumu	<i>f</i>	%
Öğrenciler	8	17,8
Okul dışından çalgıcılar	19	42,2
Hem öğrenciler hem okul dışından çalgıcılar	12	26,7
Diğer	6	13,3
Toplam	45	100,0

Tablo 19’da ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı topluluğa yapılan eşlik durumu görülmektedir.

Tablo 19’a göre ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı topluluğa eşlik edenlerin büyük bir kısmı okul dışından çalgıcılar olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler diğer bir seçenek olarak kendilerinin eşlik yaptıklarını ifade etmişlerdir. Okul dışından çalgıcıların gelmesi Türkiye’deki okullarda çalgı çalabilen öğrencilerin az olduğunu gösterebilir. Okul dışından gelen çalgıcıların, maddi destek istemesi sebebiyle, çalgı eşlikli çalışmanın sıkıntı olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 20. Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştırdıkları Topluluğa Okul Yöneticileri Tarafından Verilen Destek Durumu

Topluluğa Verilen Destek	<i>f</i>	%
Evet	20	44,4
Hayır	25	55,6
Toplam	45	100,0

Tablo 20’de ankete katılan öğretmenlerin çalıştırdığı topluluğa verilen maddi manevi destek durumu görülmektedir.

Tablo 20’ye göre öğretmenlerin çoğunluğu okul yöneticilerinin destek vermediğini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalara destek veren, teşvik eden yöneticiler olduğu gibi, isteksiz ve destek vermeyen yöneticilerin de bulunduğu söylenebilir. Destek vermeyen okul yöneticilerinin, toplulukla ilgili çalışmaları önemsemediği, öğrencileri bu çalışmalara teşvik etmediği, gerekli araç ve mekanı sağlamadığı ve öğretmenleri çalışmalarından ötürü takdir etmediği düşünülmektedir.

BÖLÜM 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, Türkiye’de genel liselerde öğrencilerden T.H.M. toplulukları oluşturan müzik öğretmenlerinin topluluklara ilişkin çalışmalarını incelemek amacıyla yapılan araştırmada elde edilen bulgulara bağlı olarak sonuçlar ve öneriler yer almıştır.

Birinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular yorumlanmış ve şu sonuçlara varılmıştır:

Türkiye’nin yedi bölgesindeki 39 şehirden ankete katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu müzik eğitimi bölümlerinden mezun olmuşlardır. T.H.M. ve koro yönetimi ile ilgili eğitimi mezun oldukları okullarda almışlardır. Okullarda aldıkları eğitimin yanı sıra okul dışında eğitim alarak kendilerini geliştiren çok az müzik öğretmeni vardır. T.H.M. bilgileri konusunda büyük bir çoğunluk kendilerini yeterli bulmaktadırlar. Ayrıca öğretmenler T.H.M. topluluklarında korist, çalıcı, solist ve şef olarak görev almışlardır. Çalıcı olarak görev aldıkları topluluklarda büyük bir çoğunluğu bağlama çalmışlardır. Kemane, kemençe, kaval çalan öğretmenler de bulunmaktadır. Öğretmenlerin herhangi bir T.H.M. topluluğunda korist, çalıcı, solist ya da şef olarak görev almış olmaları bu alanda yetenekli, ilgili ve istekli olduklarını göstermektedir. Bu ilgi ve istekle kazanmış oldukları deneyimler yardımıyla oluşturdukları toplulukları çalıştırırken verimli olmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğunun bağlama çalıyor olması bu çalgının en bilinen, en yaygın çalgı

olmasından kaynaklanmaktadır. Bağlama ya da diğer çalgıları çalmaları, topluluğu çalıştırırken önemli ölçüde yarar sağlamaktadır.

İkinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular yorumlanmış ve şu sonuçlara varılmıştır:

Öğretmenlerin çoğunluğu çalıştırdığı topluluğu belirli gün ve haftalar için (törenler için) ya da okul idaresinin isteği ile oluşturmuştur. Bu kurulma amacının, lise müzik dersi programında belirtilen açıklamalara uygun olduğu görülmektedir. Bu amaç dışında, öğrencilerin isteğiyle ya da sadece yarışmalara katılmak için kurulan topluluklar da vardır. Öğretmenlerin bir kısmı öğrencileri, bu türe olan yatkınlıklarına ilişkin gözlemleri sonucu, diğer bir kısmı ise öğrencilerin isteklerini ve ilgilerini dikkate alarak seçmektedirler. Öğrencilerin dersteki başarı durumlarını dikkate alan öğretmenler oldukça az sayıdadır. Öğrencilerin ilgili, istekli ve yatkın olmaları yapılacak çalışmaların etkili ve verimli olabilmesi açısından önemlidir. Öğretmenlerin oluşturdukları topluluğun mevcudu 20 – 30 kişi arasındadır ve çoğunluğu topluluğu notasız, kulaktan eğitim yöntemi ile çalıştırmaktadırlar.

Üçüncü alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular yorumlanmış ve şu sonuçlara varılmıştır:

Öğretmenlerin çoğunluğu topluluğu müzik odasında ve konferans salonunda çalıştırmaktadır. Diğer bir kısmının ise topluluğu okulun herhangi bir sınıfında çalıştırmakta olduğu görülmektedir. Toplulukların yarısının müzik odası veya konferans salonunda çalışıyor olması, olanaklarının daha iyi olduğunu göstermektedir. Diğer yarısının ise okulda verimli ve sağlıklı bir şekilde çalışılabilecek olanaklara sahip olmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu topluluğu ders saatleri sonrasında ve haftada 1 – 2 gün çalıştırmaktadır. Öğretmenlerin ve topluluğu oluşturan öğrencilerin, çalışmak için, ders saatleri dışında özveride bulundukları, özel vakit ayırdıkları görülmektedir. Bazı öğretmenler, ders dışı zaman durumu da göze alındığında bu çalışma saatlerinin oldukça yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Dördüncü alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular yorumlanmış ve şu sonuçlara varılmıştır:

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu topluluğa söyleteceği türküler TRT repertuarından seçmektedir. TRT repertuarı bu alandaki en temel kaynaktır. Çalıştırılan topluluğa büyük çoğunlukla bağlama ve ritim saz ile çalgı eşliği yapılmaktadır. Bağlama ve ritim saz, halk arasında en yaygın çalgılar olduğu ve bu çalgılar kolay sağlanabildikleri için çok kullanılmaktadırlar. Kemane, kaval, mey gibi çalgıları da eşlik amaçlı kullanan öğretmenler bulunmaktadır.

Beşinci alt probleme ilişkin sorulan anket sorularından elde edilen bulgular yorumlanmış ve şu sonuçlara varılmıştır:

Öğrencilerden oluşturulan toplulukların çoğunluğu okul dışı etkinliklerde yer almamaktadırlar. Toplulukların okul dışı etkinliklerde yer almamasının sebebi sadece okul içi törenlere katılmak amacıyla kurulmasıdır. Bazı topluluklar şenliklerde ve açılışlarda görev almaktadırlar. Ankete katılan toplulukların çok az bir kısmı yarışmalara katılmaktadır. Etkinliklerde görev alan toplulukların büyük bir kısmına okul dışından çalgıcılar eşlik etmektedir. Çalgı çalabilen öğrenciler de topluluğa destek vermektedirler. Ankete eklenen bilgilere göre bazı öğretmenler topluluğu hem yönetip hem de çalgı eşliklerini yapmaktadırlar.

Öğretmenlerin yarısından fazlası oluşturulan topluluğa okul idaresi tarafından destek verilmediğini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalara destek veren, teşvik eden yöneticiler olduğu gibi, isteksiz ve destek vermeyen yöneticiler de bulunmaktadır. Destek vermeyen okul yöneticilerinin, toplulukla ilgili çalışmaları önemsemediği, öğrencileri bu çalışmalara teşvik etmediği, gerekli araç ve mekan sağlamadığı ve öğretmenleri çalışmalarından ötürü takdir etmediği görülmektedir.

4.2. Öneriler

Araştırma sonucu elde edilen sonuçlar göz önüne alınarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Madem ki TRT repertuarı kaynak olarak kullanılıyor, TRT tarafından, repertuvardaki notaya alınmış 4000'i aşkın türküler arasından, toplulukların seslendirmesine uygun türküler seçilerek yayımlanabilir.

2. T.H.M. toplulukları öğrencilerin sosyal yönden gelişmelerine katkı sağlamak amacıyla, okul dışı etkinliklere, düzenlenen yarışmalara, şenliklere teşvik edilmeli, okul idaresi ve okul aile birliği tarafından desteklenmeli, gerekli olan imkanlar sağlanmalıdır.

3. Müzik derslerinin ya da müzikle ilgili bütün çalışmaların daha sağlıklı ve verimli yürütülmesi için uygun bir çalışma ortamı sağlanmalıdır.

4. Okullarda, öğretmenlere kolaylık sağlayacak rehber kaynak olması amacıyla müzik derslerinde kullanılan kitaplara, hem öğrencilerin düzeylerine uygun hem de belirli gün ve haftalara uygun söylenebilecek türküler eklenebilir.

5. Okullarda kurulan müzik toplulukları öğrenciler için etkili bir eğitim alanıdır. Öğrencilerin sorumluluk duygusunun gelişmesini, bireysellikten çıkıp toplu hareket etmesini, paylaşım ve değer duygularının artmasını sağlar. Bu sebeple okullarda öğrencilerden oluşturulan toplulukların sayısı artırılabilir.

KAYNAKÇA

BAYRAKTARKATAL, Ertuğrul, (2002). Dini Müziklerin Popülerleşmesi “Yeşil Pop”, **21. yy Başında Türkiye’de Müzik Sempozyumu**

EMNALAR, Atınç, (1998). **Tüm Yönleriyle Türk Halk Müziği ve Nazariyatı**, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir

ERTÜRK, Selahattin, (1993). **Eğitimde Program Geliştirme**, Meteksan A.Ş., Ankara

ÇEVİK, Suna, (1997). **Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri**, Doruk Yayımcılık, Ankara

KAPTAN, Saim, (1998). **Bilimsel Araştırma ve Gözlem Teknikleri** Tekışık A.Ş.,Ankara

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı **Ortaöğretim Müzik Dersi Programı**

ORHAN, Şebnem, (2003). **Okul Servis Araçlarında Dinlenildiği Belirlenen Müzik Türlerinin Ergenlerin Depresyon ve Kaygı Düzeyine Etkileri** Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ANKARA

SAY, Ahmet, (1997). **Müzik Tarihi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, ANKARA

SAY, Ahmet, (1996). **Müzik Öğretimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, ANKARA

TED ÖĞRETİM DİZİSİ, (1990). **Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları**. TED yayınları, ANKARA

UÇAN, Ali, (1996). **İnsan ve Müzik/İnsan ve Sanat Eğitimi**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara

UÇAN, Ali, (1997). **Müzik Eğitimi** Müzik Ansiklopedisi Yayınları, ANKARA

http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/3_2.htm (20 Kasım 2008)

EKLER

EK I**ANKET YÖNERGESİ**

Bu anket, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nda yapmakta olduğum Yüksek Lisans tezi ile ilgili verilerin bir kısmını elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu bilgiler “Türkiye’de Genel Liselerde Öğrencilerden Türk Halk Müziği Toplulukları Oluşturan Müzik Öğretmenlerinin Topluluklara İlişkin Çalışmalarının İncelenmesi” adlı tezimde kullanılacaktır.

Lütfen size en uygun olan seçeneğin yanındaki kutucuğun içine (x) işareti koyunuz ve hiçbir soruyu yanıtsız bırakmayınız.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Araştırmacı

Selen ÖZAY

1) Hangi okuldan mezun oldunuz?

☐ Müzik Eğitimi Bölümü

☐ Güzel Sanatlar Fakültesi

☐ Türk Müziği Konservatuvarı

☐ Konservatuvar

2) Kaç yıldır müzik öğretmenliği yapıyorsunuz?

☐ 1 – 5 Yıl

☐ 6 – 10 Yıl

☐ 11 – 15 Yıl

☐ 16 – 20 Yıl

☐ 21 yıl ve üstü

3) Hangi şehirde müzik öğretmenliği yapıyorsunuz?

4) Türk Halk Müziği ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

☐ Mezun olduğum okulda aldım

☐ Mezun olduğum okul dışında aldım

☐ Hiç almadım

5) Türk Halk Müziği bilginizi ne kadar yeterli buluyorsunuz?

☐ Tamamen

☐ Büyük ölçüde

☐ Yeterli

☐ Kısmen yeterli

☐ Yetersiz

6) Koro Yönetimi ile ilgili eğitiminiz aldınız mı?

- ☐ Mezun olduğum okulda aldım
☐ Mezun olduğum okul dışında aldım
☐ Hiç almadım

7) Daha önce herhangi bir Türk Halk Müziği topluluğunda görev aldınız mı?
 (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- ☐ Şef olarak ☐ Korist olarak ☐ Solist olarak
☐ Çalıcı olarak ☐ Görev almadım

8) Herhangi bir Türk Halk Müziği çalgısı çalıyor musunuz?

- ☐ Çalmıyorum
☐ Çalıyorum ; ☐ Bağlama ☐ Kaval ☐ Mey
☐ Zurna ☐ Klarnet ☐ Akordeon
☐ Kemane ☐ Kemençe ☐ Diğer(belirtiniz)

9) Çalıştırdığınız Türk Halk Müziği topluluğunu ne amaçla kurdunuz? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

- ☐ Belirli gün ve haftalar için (törenler için)
☐ Türk Halk Müziği yarışmalarına katılmak için
☐ Okul İdaresi istediği için
☐ Öğrenciler istediği için
☐ Diğer(belirtiniz)

10) Türk Halk Müziği topluluğunu oluşturacak öğrencileri nasıl seçiyorsunuz?

- ☐ Öğrencilerin isteklerini ve ilgilerini dikkate alarak
- ☐ Öğrencilerin bu türe olan yatkınlıklarına ilişkin gözlemlerim sonucu
- ☐ Öğrencilerin Müzik dersindeki başarı durumlarını dikkate alarak
- ☐ Diğer (belirtiniz)

11) Çalıştırdığınız Türk Halk Müziği topluluğunu oluşturan eleman sayısı nedir?

12) Oluşturduğunuz Türk Halk Müziği topluluğunu nasıl çalıştırıyorsunuz?

- ☐ Notasız çalıştırıyorum
- ☐ Nota ile çalıştırıyorum
- ☐ Varsa diğer bir yöntem belirtiniz

13) Oluşturduğunuz Türk Halk Müziği topluluğunu nerede çalıştırıyorsunuz?

☐ Müzik odasında	☐ Konferans salonunda
☐ Herhangi bir sınıfta	☐ Diğer(belirtiniz)

14) Oluşturduğunuz Türk Halk Müziği topluluğunu ne zaman çalıştırıyorsunuz?

☐ Müzik derslerinde	☐ Egzersiz
☐ Ders saatleri sonrasında	☐ Hafta sonları

15) Oluşturduğunuz Türk Halk Müziği topluluğunu ne sıklıkla çalıştırıyorsunuz?

☐ Haftada 3 gün veya daha sık	☐ Haftada 1 – 2 gün
☐ 15 günde bir	☐ Ayda 1 gün
☐ Diğer (belirtiniz)	

16) Çalıştırdığınız Türk Halk Müziği topluluğunda söylenecek parçaları nasıl seçiyorsunuz?

- ☐Müzik kitaplarında bulunan türkülerden
- ☐TRT repertuvarından
- ☐İnternet'ten araştırıp
- ☐Cd, kaset v.b. medyalardan dinleyip

17) Çalıştırdığınız Türk Halk topluluğunda eşlik amaçlı hangi çalgıları kullanıyorsunuz? (birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Bağlama	☐ Kaval
☐ Kemane	☐ Ritim saz
☐ Mey	☐ Diğer(belirtiniz)

18) Çalıştırdığınız Türk Halk Müziği topluluğu kuruluş amacı dışında başka bir etkinlikte görev alıyor mu?

- ☐Almıyor
- ☐Alıyor ; ☐Şenlikler ☐ Yarışmalar ☐ Açılış, toplantı v.b.

19) Çalıştırdığınız Türk Halk Müziği topluluğuna katıldığı etkinliklerde çalgı eşliklerini kim yapıyor?

- ☐ Öğrenciler
- ☐ Okul dışından çalgıcılar
- ☐ Hem öğrenciler, hem okul dışından çalgıcılar
- ☐ Diğer (belirtiniz)

20) Çalıştırdığınız Türk Halk Müziği topluluğunuz için yeterli maddi – manevi destek verildiğini düşünüyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

EK 2**MÜZİK DERSİ PROGRAMI (9-10-11. SINIF)****ACIKLAMA:**

Ders Geçme ve Kredi Sistemine göre dönemler esas alınarak hazırlanan ve halen Sınıf Geçme Sisteminde uygulanmakta olan bu program, 2455 ve 2470 sayılı Tebliğler Dergisindeki açıklamalar doğrultusunda sınıflar esas alınarak düzenlenmiş olup, uygulama bu doğrultuda yapılmaktadır. (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 27.04.1998 tarih ve 64 sayılı Kurul Kararı)

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Sanat (Müzik) Bölümü hariç Lise, Anadolu, Yabancı .Dil Ağır.Liselerinin tüm alanların 9. Sınıflarında: Seçmeli Ders, Sanat (Müzik) Alanının 10 ve 11. Sınıflarında: Alan Dersi, Spor Alanının 10 ve 11. Sınıflarında: Alan eçmeli Ders ve A.G.S.Liselerinin Sanat (Müzik) bölümü hariç diğer tüm Alanların 10 ve 11. Sınıflarında: Seçmeli Ders, Fen Liselerinin 9., 10 ve 11. Sınıflarında: Seçmeli Ders, Lise öncesi hazırlık sınıflarında: Seçmeli Ders

T.C.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

Karar Sayısı: 191

Karar Tarihi: 16.9.1991

Müzik derslerinde; milli bayramlar, yerel kurtuluş günleri ve Atatürk Haftası başta olmak üzere "Belirli Gün ve Haftalar"dan seçilecek olan günlerde düzenlenecek olan müzik etkinliklerinde, sınıf ya da okul koroları oluşturularak Atatürk'ün sevdiği şarkılara yer verilmelidir. (27.4.1998/64 TTKK)

**ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA DERS GEÇME VE KREDİ
YÖNETMELİĞİNİ UYGULAYACAK OLAN LİSE VE DENGİ OKULLARA
AİT SEÇMELİ MÜZİK PROGRAMI**

AMAÇLAR

1. Öğrencide yakın çevresinden başlayarak, müzik dinlemenin, müzik faaliyetlerine katılmanın ve boş zamanlarını müzikle değerlendirmenin önemini kavrayabilme.
2. Öğrencinin müzik yoluyla iyiye ve güzele yönelmesinin önemini kavrayabilme,
3. Müzik yoluyla öğrencide var olan anlama-anlatma, dinleme, yaratma gücünün gelişmesini kavrayabilme,
4. Her öğrenciyi ilgi ve kabiliyetine göre değerlendirerek müzik faaliyetlerine katılmanın önemini kavrayabilme.
5. Türk müziği bilgisi,
6. Batı müziği bilgisi,
7. “İstiklal Marşı” mızın en iyi ve doğru şekilde öğrenilip söylenmesinin önemini kavrayabilme,
8. Milli duyguları geliştirici ve bütünlüğü pekiştirici marşlar, hamasi okul şarkı ve türküleri, ninni ve oyun müziklerinin doğru olarak öğrenilip söylenmesinin önemini kavrayabilme,
9. Batı müziğinin ve milli müziğimizin (Klasik ve folklorik türleri ile) tarihi bilgisi.
10. Okul içi öğretimde yapılabileceği oranda ses ve sazla icra ettirmeye sevgi duyuş.
11. Müzik alanında iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilmenin önemini kavrayabilme.

AÇIKLAMALAR

1. Bu program “Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği” ni uygulayacak olan lise ve dengi okulların seçmeli Müzik dersine göre hazırlanmıştır.

2. Bütün konulara ilişkin parçalar seçilerek, solfej, söyleme ve çalma biçiminde uygulanmalı. Gerekli görülen örnekler dinletilmelidir.

3. Nota, aralık, dizi, makam, ölçü-usul, biçim ve tür bilgileri müziksel işitme, okuma ve yaratma ile bütünleştirilerek uygulanmalıdır.

4. Müzikte önemli bir boyut olan dinleme alışkanlığının kazandırılabilmesi için her türden seçkin eserler dinlettirilmelidir.

5. Beş dönem boyunca, konularla bağlantı kurularak ulusal bayramlar, anma ve kutlama günlerinde Atatürk’ün yaşamı, inkılapları, güzel sanatlara verdiği önem, çağdaş Türk müziği ve kurumlarının oluşumundaki rolü, sanat ve sanatçılara verdiği önem işlenmelidir.

9. SINIF

A. Müzik Tarihi

a) Batı Müziği Tarihi

—Barok öncesi dönem

b) Türk müziği Tarihi

—Hazırlık dönemi (Klasik öncesi) ve belli başlı bestecileri

—Geleneksel müzik kavramı, halk müziğinin tanımı, uzun ve kırık hava

B. Müzik Kuramları

a) Yatay aralıklar

b) Majör ve minör diziler (Bir diyez, Bir bemol)

c) Anahtarlar

d) Nüans terimleri

e) Biçim ve tür

f) Yedi zamanlı usuller

g) Kanon

h) Türk müziğinde ses sistemi ve dizi kavramı

ı) Makam kavramı ve Rast, Hüseyini, Uşşak makamları

i) Ayak kavrama-kerem ayağı

C. Çalma-Söyleme

(Seçilecek çalgılar, kurulacak topluluklar, müzik zümre öğretmenleri tarafından belirlenecek ve beş dönem boyunca bireysel ve toplu olarak sürdürülecektir.)

10. SINIF

A. Müzik Tarihi

a) Batı Müziği Tarihi

—Barok öncesi dönemi ve belli başlı bestecileri

b) Türk müziği Tarihi

—Klasik dönem ve belli başlı bestecileri

—Geleneksel Türk müziklerinin sınıflandırılması

(Dini ve Din dışı müzikler vb.)

B. Müzik Kuramları

a) Dikey aralıklar

b) Majör ve minör diziler (İki diyez, İki bemol)

c) Hız terimleri

d) Motif, cümle, periyot (Dönem)

e) Sekiz zamanlı usuller

f) Kanon ve iki sesli uygulamalar

C. Çalma-Söyleme

11. SINIF

A. Müzik Tarihi

a) Batı Müziği Tarihi

—Klasik dönem

b) Türk müziği Tarihi

—Klasik sonrası dönem

B. Müzik Kuramları

a) Yatay ve dikey aralıklar

b) Majör ve minör diziler (Üç diyez)

c) Beşliler çemberi

d) Anlatım terimleri

e) Batı müziği tür ve biçimlerinin sınıflandırılması

f) Çargah, Mahur, Acemaşiran makamları

g) Müstezat

h) Ozanlar, Aşıklar

C. Çalma-Söyleme

11. SINIF MÜZİK ALANI

A. Müzik Tarihi

a) Batı Müziği Tarihi

—Romantik ve Empresyonist dönem

b) Türk müziği Tarihi

—Günümüzde Türk Müziği

—Halk müziği Coğrafyası

B. Müzik Kuramları

a) Yatay ve dikey aralıklar

b) Majör ve minör diziler (Üç bemol)

c) Tonalite bulma

d) Transpoze

e) Karcığar, Segah, Saba

f) Kalenderi ve misket ayakları

g) Türk Müziği tür ve biçimlerinin sınıflandırılması

C. Çalma-Söyleme

A. Müzik Tarihi

a) Batı Müziği Tarihi

—Çağdaş müzik ve belli başlı besteciler

b) Türk müziği Tarihi

— Çağdaş müzik ve belli başlı besteciler

B. Müzik Kuramları

a) Temel ve çevirme akorlar (uygular)

b) Kadans ve çeşitleri

c) Şarkı formları

d) Hicazkar, Kürdili hicazkar, nihavent makamları

e) Günümüzde caz ve pop müzik

f) Günümüzde Türkiye’de yaşayan müzikler

EK 3

TERS DİŞİ EĞİTİM ÇALIŞMALARINA DAİR ESASLAR

Kimler 'Ders dışı eğitim çalışmaları' yaparak egzersiz alır?

Ders dışı eğitim çalışmaları kapsamında yapılan eğitim karşılığında öğretmenlere egzersiz ücreti ödenmektedir. Bu konuya ilişkin düzenleme Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın 17. maddesinde yapılmıştır. Ayrıca bu madde hükmüne dayanılarak MEB tarafından yayımlanmış bir genelge bulunmaktadır. Detaylar için başlığa tıklayınız.

1 Ekim 2007 09:52

Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın 17. maddesinde şu hükme yer verilmiştir.

"Ders dışı eğitim çalışmaları"

MADDE 17- (1) Ders dışı izcilik, beden eğitimi ve spor çalışmaları, halk oyunları ve güzel sanatlarla ilgili dallarda fiilen çalışma yaptıran öğretmenlere; aylık karşılığı ders, ek ders ve hazırlık ve planlama görevi saati sayısına bakılmaksızın, her bir saat çalışma karşılığında gündüz ücreti üzerinden, haftada azamî 6 saati geçmemek üzere, her bir ders saati başına 1 saat ek ders ücreti ödenir. Ancak, bir ders yılında bu kapsamda ödenecek toplam ek ders saati sayısı, okulun bir ders yılındaki **toplam ders saati** sayısının %5'ini geçemez. Bu etkinliklerde görev alacak öğretmenlerde aranacak nitelikler, her bir etkinlik için aranılacak en az öğrenci sayısı ile benzeri diğer hususlar Bakanlıkça belirlenir. Etkinlik programları okul müdürlüklerince hazırlanır ve Milli Eğitim müdürlüklerince onaylanır.

(2) Vekaleten atananlar dahil yöneticilere, bu madde kapsamında ek ders görevi verilmez."

Milli Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü'nce "Ders Dışı Eğitim Çalışmalarına Dair Esaslar" konulu 2006/97 sayılı genelgeyle, söz konusu etkinliklerde görev alacak öğretmenlerde aranacak **nitelikler** ile etkinlik türlerine göre her bir etkinlik için aranacak **en az öğrenci sayısı belirlenmiştir.**

Etkinliklerin ne kadar süreyle kısıtlanmıştır?

Okulda bir ders yılında okutulacak toplam ders saati sayısının %5'ini geçemez

Okulun bir ders yılındaki toplam ders saati nasıl hesaplanır?

Hesaplanmada, dersler yönüyle herhangi bir sınırlandırma yapılmayacak, o okuldaki her sınıf ve şubede ders programına göre ders yılı içerisinde okutulması gereken tüm derslerin ders saati süreleri toplamı dikkate alınacaktır.

Örnek: onaltı sınıflı ve her sınıfı iki şubeden oluşan bir ilköğretim okulunda tüm derslerden her şubede haftada otuz saat ders okutulduğu varsayıldığında, otuz iki

hafta sürecek bir ders yılında o okulda $16 \times 2 \times 30 \times 32 = 30720$ saat ders okutulacaktır. Bunun %5'i olan 1536 ders saati, ders dışı eğitim çalışmaları için azami olarak kullanabilecek ve bu kapsamda görev alacak öğretmenlerin tamamı için en fazla bu miktarda ek ders ücreti ödenebilecektir. Öğretmenlere ödenecek birim ek ders ücretinin belirlenmesinde, etkinliğin yürütüldüğü eğitim kurumunda uygulanmakta olan ders saati süresi esas alınacaktır.

Hesaplanan toplam ders saati, etkinliklerin her biri için mi tamamı için mi uygulanır?

Hesaplanan toplam ders saati her bir ders dışı etkinlik için ayrı ayrı değil, o okulda bu kapsamda yapılacak etkinlikler için kullanılacak toplam ders saati süresi olacaktır. Bu bakımdan, her bir etkinliğin ders saati cinsinden ne kadar bir süreyi kapsayacağı çalışma programlarında gösterilecektir.

Ders dışı eğitim çalışmaları nelerdir?

Öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirilmesinde ders dışında yapılacak eğitim çalışmaları şunlardır:

İzcilik

Beden eğitimi ve spor çalışmaları

Halk oyunları

Güzel sanatlar

Etkinliklerde görev alacak öğretmenlerde aranacak nitelikler nelerdir?

İzcilik: Milli Eğitim Bakanlığınca verilmiş "İzci Liderliği Sertifikası" bulunan öğretmenler tarafından yürütülür.

Beden eğitimi ve spor çalışmaları: Beden eğitimi öğretmenleri tarafından yürütülür. Beden eğitimi öğretmeni bulunmaması veya yetersiz olması halinde, yan alanı beden eğitimi olan veya yürütülecek etkinlikle ilgili olarak; kamu kurum ve kuruluşlarınca düzenlenen kurslara katılarak belge alan ya da ulusal veya uluslararası düzeydeki yarışmalara sporcu, antrenör, hakem olarak katıldıklarını belgelendiren diğer alan öğretmenleri tarafından da yürütülebilir.

Halk oyunları: Türk halk oyunları öğretmenleri tarafından yürütülür. Türk halk oyunları öğretmeni bulunmaması veya yetersiz olması halinde, yan alanı halk oyunları olan veya bu alanda beceri, deneyim ve çalışmaları bulunan ve bu durumunu belgelendiren diğer alan öğretmenleri tarafından da yürütülebilir.

Güzel sanatlar: Alanın öğretmenleri tarafından yürütülür. Alanın öğretmeni bulunmaması veya yetersiz olması halinde, yan alanı yürütülecek etkinliğe uygun

olan ya da ilgili alanda beceri, deneyim ve çalışmaları bulunan ve bu durumunu belgelendiren diğer alan öğretmenleri tarafından da yürütülebilir.

Ders dışı eğitim çalışmalarını yürüten öğretmenlere ne kadar ek ders ücreti ödenir?

Ödenecek ek ders ücreti, haftada 6 saattir. Ödemelerde gündüz öğretimi için öngörülen ücret esas alınacaktır. Fiilen çalışma yapılmayan dönemler için öğretmenlere bu kapsamda ek ders ücreti ödenmeyecektir.

Çalışma programları, ilçe/il milli eğitim müdürlüklerince onaylanmadan yürürlüğe konulmayacak ve hiçbir şekilde çalışma programının yürürlüğe konulmasından önce ve programda gösterilen toplam çalışma saatinin üstünde ödeme yapılmayacaktır.

Etkinlikler durdurulabilir mi?

Aşağıdaki hallerde etkinlikler durdurulur. Durdurulduğu tarihten itibaren o etkinlik kapsamında ek ders ücreti ödenmez.

1. Öğrenci sayısının grup oluşturmak için öngörülen asgari sayının altına düşmesi.
2. Etkinliklerin amacı dışına çıkması.
3. Etkinlikten beklenen amaçlara ulaşılmasının mümkün olamayacağının saptanması.

1 etkinlik grubu için kaç öğretmen görevlendirilebilir?

Aynı grup için yürütülen etkinlikte birden fazla öğretmene ek ders görevi verilmez.

Örnek: 12 kişiden oluşan bir izci etkinlik grubu için sadece bir öğretmen görevlendirilir.

Aynı etkinlik için kaç öğretmen görevlendirilebilir?

Okulda bir ders yılında okutulacak toplam ders saati sayısının %5'ini geçmemesi şartıyla oluşturulan her gruba bir öğretmen görevlendirilebilir.

Örnek: Oluşturulan her 12 kişilik 3 izci grubuna 3 öğretmen görevlendirilir.

Etkinlikler de kimler görev alamaz?

Kurum müdürü.

Müdür başyardımcısı.

Müdür yardımcıları.

Vekaleten atansalar dahi hiçbir şekilde ek ders görevi verilmez.

Etkinlikler belirlendikten sonra bu etkinliklerde görev almak isteyen öğretmen sayısı fazla olursa ne yapılır?

Ders dışı eğitim çalışmaları kapsamındaki herhangi bir etkinlik alanında en az öğrenci sayısı dikkate alınarak oluşturulabilen grup sayısına göre etkinliği yürütecek nitelikteki öğretmen sayısının daha fazla olması halinde, bu etkinliğin hangi öğretmen veya öğretmenler tarafından yürütüleceği ilgili okulun öğretmenler kurulunca belirlenir.

Etkinliğe katılacak en az öğrenci sayıları ne kadardır?

ETKİNLİK ALANI	EN AZ ÖĞRENCİ SAYISI
İZCİLİK	12
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÇALIŞMALARI	
a) Futbol	18
b) Hentbol	14
c) Basketbol	12
ç) Voleybol	12
d) Atletizm	12
e) Güreş	10
f) Badminton	8
g) Kros	8
ğ) Judo	7
h) Karate	7
İ) Tekvando	7
i) Masa Tenisi	6
j) Jimnastik	6
k) Yüzme	6
İ) Satranç	6
m) Boks	6
n) Eskrim	6
o) Kayak	6
HALK OYUNLARI	12
GÜZEL SANATLAR	8
a) Plastik Sanatlar	8
1) Resim	8
2) Heykel	8
3) Mimari	8
b) Fonetik Sanatlar*	En az öğrenci sayısı, oluşturulacak grup veya çalışma konusuna göre okul müdürlüklerince belirlenir.
1) Müzik	
2) Edebiyat	
c) Dramatik Sanatlar*	
1) Tiyatro	
2) Opera	
3) Bale	
4) Drama	
5) Sinema	

ÖZGEÇMİŞ

SELEN ÖZAY

1984 yılında Samsun’da doğdu. İlk müzik çalışmalarına 1994 yılında Kültür Bakanlığı Devlet Çoksesli Çocuk Korosu’nda Saadettin - Sevim ÜNAL ile başladı. 1998 yılında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’ni kazandı. Semra FAYEZ ile keman çalışmalarına başladı. Lise eğitimi boyunca yurt içi ve yurt dışında birçok orkestra ve koro konserinde yer aldı. 2002 yılında Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’ni bitirdi ve aynı yıl Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’na girmeye hak kazandı. Lisans öğrenimi boyunca Arş. Gör. Dr. Mehmet EFE ile keman çalışmalarına devam etti. Lisans eğitimi boyunca koro ve orkestra ile birlikte birçok konsere katıldı.

2006 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı’nda tezli yüksek lisans programına kabul edildi. Keman çalışmalarına Prof. Şeyda ÇILDEN ile devam etti. 2007 – 2008 yılları arasında Başkent Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nda B Tipi Burslu Araştırma Görevlisi olarak görev aldı. Tez çalışmalarını Yrd. Doç. Erdal TUĞCULAR ile sürdüren Selen ÖZAY 2009 yılından itibaren Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nda Yaylı Çalgılar Bölümü Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır.